

Қазақстан Республикасының
Денсаулығы және
Азаматтық Қоғам министрлігі

CISC

ҚАТІІ ӘКІЛДІККЕ ҚОЛДАНҒАН

Болашақ
Республикалық
Қозғалысы

ЖАСТАР ҮНІ

ЖАСТАР ҚОҒАМДЫҚ БІРЛЕСТІГІ

2017 жыл, журнал №1

«БАЛАЛАР ЖӘНЕ КӘСІПКЕРЛІК» ЖОБАСЫ

Жоба аясында:

- * Республикалық әлеуметтік сауалнама, 1600 респондент;
- * Республикалық эксперттік әлеуметтік сауалнама;
- * 7 облыс, 10 аудан, 36 ауыл жастарымен кездесу;
- * Мектеп оқушыларына тренинг-семинарлар ұйымдастыру;
- * 4 ақпараттық-танымдық журнал шығару;
- * 5 бейнеролик түсіру

БІЗ БАРДЫҚ: Алматы облысы: Райымбек және Алакөл аудандары;
ШҚО: Тарбағатай, Үржар, Аягөз аудандары; **Қарағанды облысы:** Қарқаралы ауданы;
Павлодар облысы: Баянауыл ауданы; **Жамбыл облысы:** Сарысу ауданы;
ОҚО: Созақ ауданы; **Қызылорда облысы:** Жаңақорған ауданы.

АЛҒЫ СӨЗ

Құрметті оқырман қауым!

Журналымыздың аталмыш саны өте ерекше тақырыпқа бағытталып отыр. Бүгінгі таңда әлем үлкен өзгеріске еніп, жаңа форматта күн кешуде. Жаһан халқының сағат санап саны артқан сәтте, бәсекелестік пен жұмысқа деген сұраныс та құлагердің шабысындай қарқынды түрде артуда. Осындай күрт өзгеріс дәуірінде жаңа талаптарды қабылдап, оған бейімделе алған мемлекет қана көшбасшылар қатарынан көрінбек. Ағылшындардың «балаларыңды өздерің жоқ кезеңге дайындаңдар, өйткені олар сендер жоқ уақытта өмір сүрмек» деген даналығы бар. Қарапайым сөз болса да, нақылы терең, тағылымы мол. Расымен біз өз ұрпағымызды келешектің жаңа келбетіне дайындай алдық па? Жас ұрпақты неге үйретуге тиіспіз? Нені оқытамыз, неге баулимыз?

Өскелең ұрпаққа біздің үйретуіміз керек білімнің бір тармағы – кәсіпкерлік, оның қыр-сыры. Дана халқымыздың «кәсіп түбі нәсіп» деген ұлағатты сөзін әр баланың санасына сіңіріп, түйсігіне жеткізу мақсатында «Болашақ» Республикалық қозғалысы және «Жастар Үні» Жастар Қоғамдық Бірлестігі Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары бойынша Өкілетті Институтпен әріптестікте «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының» КЕАҚ мемлекеттік гранты бойынша ҚР Дін істері және азаматтық қоғам министрлігінің қолдауымен «Балалар және кәсіпкерлік» жобасын жүзеге асырып келеді. Бұл жоба жасөспірімдер мен жастарды еңбекке баулып, қиындықтар-

дан мойынсұнбауға, қолынан келетін кәсіпті дамытып, бойындағы талапты таудай етуге бағытталған. Осы жолда біз түрлі іс-шараларды іске асырып келеміз. Сіздер оқып отырған журнал әр ісіміздің айнасы іспеттес болмақ. Одан бөлек әрбір оқырман өзіне пайдалы, әрі қажетті ақпаратты осы жерден табатын болады.

Мақсатымыз айқын, бағытымыз анық!

*Құрметпен,
Даурен Бабамуратов*

«БАЛАЛАР ЖӘНЕ КӘСІПКЕРЛІК» ЖОБАСЫ ЖАЙЫНДА

Қазақстанның болашағы оның жастарының өмірімен тығыз ұштасып жатқан механизм іспеттес. Әл-Фараби бабамыздың «Елінің болашағын білгін келсе, маған оның жастарын көрсет» деген қанатты сөзі бар. Балалық шақтан келешегі туралы қалыптасқан ой мен сана – өмірде өз орнын табуға қажетті білім мен дағдыны қалыптастыруға негіз болу керек. Уақыт үлкен қарқынмен ілгері жылжыған сайын, адам көштен қалмай, қатар жүруі үшін үнемі оларды арттырып отыру керек. Қазіргі заман – жастардың қолына қонған бақпен тең десе қателеспейміз. Себебі, бүгінде «істеймін», «жасаймын» дегендерге бар мүмкіндіктер беріліп, кез-келген есік айқара ашылады. Жас ерекшеліктеріне қарамастан қолынан іс келетін, оны алып жүре алатын жеткіншектер мен жастар қаншама. Мәселен, Жапон елінің көп саладағы жетістігінің сыры тікелей балалармен байланысты. Түрлі саладағы компания мамандары балабақшадағы, мектептегі балалардың суреттеріне өте үлкен мән береді екен. Өйткені, балалардың қиялы ұшқыр келіп, мүмкін емес дүниелерді мүмкін етеді. Осылайша ересек адамдар балалардың идеяларын негізге алып, әлемді таңқалдыратын дүниелерді жасап шығарады.

Техникалық құжаттамаға сәйкес балалар категориясының жасы 7 жастан басталса, 14 пен 29 жас аралығында олар жастар санатына кіреді. Елімізде 18 жасқа дейінгі 5,3 млн. жуық балалар тіркелсе, 14-29 жас аралығында жастар саны 4 483 285 адамды құрайды. 2016 жылғы мәлімет бойынша жастар арасында жұмыссыздар саны 4,5% шақ келді. Бұл дегеніміз жыл сайын оқу орнын аяқтаған 70 000 азаматтардың жұмыссыз қалатындығының көрсеткіші. Мұнымен күресудің бірден бір жолы – жастарды еңбек етудің барлық мүмкіндіктерімен таныстыру, ертеден баулу. Елбасы Н.Ә.Назарбаев 2012 жылы «Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына

қарай 20 қадам» бағдарламасын жариялап, еліміз үшін еңбектің шешуші фактор екендігін алға тартқан болатын. Еңбектің арқасында адамзат дамып, кез келген сынақтан сүрінбей өтеді. Еңбек етіп барып қана игіліктерге қол жеткізеді. Сондықтан «Жастар Үні» ЖҚБ кәсіпкерлік жайында білімді қалыптастыру мен оны бастаудың жолдарымен, қыр-сырымен таныстыру ешқашан ерте болмайды деп есептейді. Осыған орай біз мектеп жасындағы балалардан бастап жастардың барлығын қамтитын үлкен жұмыстар атқаруға дайын екендігімізді іспен дәлелдеп, еліміздің жарқын болашағына өз үлесімізді қоспақпыз.

Мақсаты:

- Балалар мен жастар арасында еңбек ету және кәсіпкерлікпен айналысудың жолдары мен маңыздылығын түсіндіру, насихаттау;

- Осы жолда туындайтын құқықтық, әлеуметтік, мәдени проблемалардың шешу жолдарын табуға ықпалдасу.

Міндеттері:

- бала еңбегі, бала еңбегін дамыту мен оның жай-күйі туралы әлеуметтанулық зерттеу жүргізу;

- балаларға арналған өнімдерді мониторингтеу мақсатында екінші әлеуметтанулық зерттеу жүргізу;

- балаларға арналған өнім шығаратын ұйымдарды қолдау үшін

ұсыныстар ұсыну, стандарттау механизмін әзірлеу;

- балалар мен жастар арасына еңбек пен кәсіпкерлікті насихаттайтын бейнероликтер әзірлеу мен тарату;
- балалар мен жастар арасында кәсіпкерлік дағдыларды дамыту бойынша семинарлар, тренингтерді өткізу және ұйымдастыру;
- қоғамдық-танымдық, ақпараттық журналды басып шығару;
- еліміздің ауылды аймақтарын аралап, бала еңбегі, балалар мен жастардың кәсіпкерлік дағдысын қалыптастыру туралы дәрістерді оқу, жай-күйі туралы ақпарат алу.

Жоба аясында іске асырылатын шаралар:

Біріншіден, бала еңбегі, бала еңбегімен байланысты істі дамыту және оның жай-күйі жағдайы саласында республика деңгейінде әлеуметтанулық зерттеу (әлеуметтік зерттеу №1) жүргізіледі. Сауалнама еліміздің 14 облысы мен Астана және Алматы қалаларын қамтитын болады. Әр облыс пен 2 республикалық маңызы бар қалалардан 100 адамнан сауалнама алынады. Барлығы 1600 адам қатысады.

Екіншіден, балаларға арналған өнімдеріне мониторинг жасау мақсатында екінші әлеуметтанулық зерттеу (әлеуметтік зерттеу №2) жүргізіледі. Бірінші сауалнамадан ерекшелігі – зерттеуге 14 облыс пен Астана және Алматы қалаларынан кем дегенде 2 маманнан эксперттік сауалнама алынады. Зерттеудің арқасында балаларға арналған өнім шығаратын ұйымдарды қолдау үшін ұсыныстар мен ұсынымдар, стандарттау механизмін әзірлеуге қажетті ақпаратқа қол жеткізіледі.

Үшіншіден, балалар мен жастар арасында кәсіпкерлік дағдыларды дамыту бойынша 5 семинар-тренингтардан құралған курс ұйымдастырылып, өткізілетін болады.

Төртіншіден, балалар мен жастар арасында еңбек пен кәсіпкерлік дағдыны қалыптасуына қажетті ақпаратты қамтитын қоғамдық-ақпараттық журнал шығарылатын

болады. Жобаны іске асыру мерзімінде 4 рет басылымға шығарылады.

Бесіншіден, балалар мен жастардың еңбек етуі мен кәсіпкерлікті бастауды насихаттайтын 5 бейнеролик түсіріледі.

Алтыншыдан, бала еңбегі, балалар мен жастар арасында кәсіпкерлік дағдыны қалыптастыру мақсатында еліміздің 7 облысы (Алматы, Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Қызылорда, Қарағанды, Оңтүстік Қазақстан, Павлодар), 9 ауданы (Нарынқол, Үржар, Тарбағатай, Сарысу, Шардара, Жетісай, Баянауыл, Жаңақорған, Қарқара) мен 35-тен астам ауылдарына іс-сапар ұйымдастырылады. Іс-сапар барысында заман талабына сай мамандықтар, жастық шақты тиімді пайдалану, қоғамдық жұмыстармен айналысу, рухани және ұлттық тәрбие алу, балалар еңбегі, балалар мен жастар арасында кәсіпкерлік дағдыны қалыптастыруға бағытталған дәрістер оқылып, тренингтер өткізіледі. Тұрғындарды мазалайтын басты мәселелерге сараптама жасалады. Қазақ әдебиеті мен қазақ тілді баспаларды дәріптеу мақсатында кітаптар мен журналдар тегін таратылады.

О ПРОЕКТЕ «ДЕТИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО»

Молодежное ОО «Жастар Үні» реализует проект «Дети и предпринимательство» в рамках государственного гранта НАО «Центр поддержки гражданских инициатив» при поддержке Министерства по делам религий и гражданского общества Республики Казахстан в партнерстве с Институтом Уполномоченного по правам ребенка в Республике Казахстан.

В рамках проекта проводятся разъяснительные работы среди детей и молодежи о важности труда и способах ведения предпринимательства, по пропаганде идеи всеобщего труда и решения экономических, социальных, правовых проблем, возникающих на этом пути.

12 и 15 июня текущего года МОО «Жастар Үні» провели курс по развитию навыков предпринимательства среди учащихся 7 – 10 классов в средней школе поселка Ынтымак Жамбылского района Алматинской области. Для лучшего освоения материала дети по возрастным категориям были разделены на 2 подгруппы. В качестве лектора был приглашен бизнес-тренер

ШҚО, Аягөз ауданы

Национальной палаты предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен» Мусабеков Малик. Особенностью курса является то, что занятия проходили в виде игр и тренингов, благодаря чему дети могли лучше понять основы предпринимательства и узнать на практике какими навыками должны обладать предприниматели. Во время курсов дети поделились мнениями о том, каким должен быть успешный предприниматель. Также тренер научил детей правилам выступления перед аудиторией. По окончании двухдневного

курса детям были вручены сертификаты.

С 7 по 30 июня 2017 года в Алматинской, Восточно-Казахстанской, Карагандинской, Павлодарской, Жамбылской, Южно-Казахстанской, Кызылординской областях прошли лекции по ведению предпринимательства, развитию лидерских навыков, о правильном выборе профессии, необходимости приобщать к труду детей и молодежь. В общей сложности в рамках

проекта МОО «Жастар Үні» посетили 10 районов и 35 сельских округов. Важность данного мероприятия заключается в том, что молодежь и дети отдаленных сельских округов, которые в основном не принимают участия в различных курсах по развитию собственных навыков, были в это вовлечены. При реализации мероприятия огромную поддержку нам оказали областные и районные Управления по вопросам молодежной политики и Управления внутренней политики. По завершению занятий участникам проекта розданы книги по казахской литературе, Республиканская общественно-информационная газета «Болашақ жасар» и общественно-познавательный журнал «Жастар Үні».

Также МОО «Жастар Үні» по республике проводит два социологических исследования. Первое – это исследование об отношении детей к труду и предпринимательству. В программной статье Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева «Социальная модернизация Казахстана: двадцать шагов к Обществу Всеобщего Труда» особое внимание уделяется труду как основному фактору развития нашей страны. В связи с этим, данное исследование приобретает особую актуальность

Павлодар облысы, Баянауыл ауданы,
Жүсіпбек Аймауытов ауылы

Павлодар облысы, Баянауыл ауданы,
Жүсіпбек Аймауытов ауылы

и имеет практическую значимость. Целью данного исследования является оценка отношения детей к предпринимательству. В анкетировании принимают участие 1600 респондентов от 14-18 лет из 14 областей и 2 городов республиканского значения.

Второе исследование проводится для изучения перспективных направлений развития детского питания, организации детского питания в учреждениях и досуга детей в Казахстане. В Казахстане с каждым годом увеличивается уровень рождаемости, что оказывает непосредственное влияние на рынок детского питания. Также, учитывая экологическую обстановку в стране в детский рацион необходимо вводить овощные и фруктовые соки, пюре. В стране присутствуют как известные зарубежные производители с мировым именем, так и крупные российские компании. На казахстанский рынок в 2010 году вышел отечественный производитель – завод Казахской Академии Питания «Амира» по производству молочной продукции высшего качества для детей раннего возраста (от 6-и месяцев), а также для беременных женщин и кормящих матерей. Несмотря

на разнообразность продуктов детского питания, следует отметить, что отдельные его сегменты представлены слабо. Высокая стоимость импортных продуктов детского питания и низкий уровень информированности региональных потребителей ограничивает употребления продуктов детского питания.

Помимо этого особую важность имеет оценка качества организации досуга детей. Чем дети занимаются в свободное время, какие кружки посещают, что для них представляет интерес – на все эти вопросы и не только мы стараемся найти ответы. По этой причине на данном исследовании принимают участие специалисты государственного управления, здравоохранения, образования, СЭС, общественные организации, международные организации.

С июля текущего года будут реализованы следующие задачи:

- выпуск общественно-образовательного, информационного журнала о предпринимательстве, развитие детского предпринимательства, о реализации проекта «Дети и предпринимательство», о состоянии молодежи и детей в Казахстане. Также в каждом выпуске будут публиковаться интервью с известными, успешными личностями Казахстана и предоставляться необходимая информация для детей и молодежи (возможности получить образование, развитие собственного бизнеса и т.д.);
- подготовка и ротация видеороликов на тему развития детского предпринимательства. Ротация будет осуществляться на канале «Алматы».

Следите за нашим проектом!

Павлодар облысы, Баянауыл ауданы,
Лекер ауылы

В 2016 году начало свою деятельность некоммерческое акционерное общество «Центр поддержки гражданских инициатив» (ЦПГИ), который является своего рода мостом между государством и НПО. Не секрет, что казахстанские НПО все еще нуждается в поддержке со стороны государства. Ведь для страны важно развитие гражданского общества. Предоставление государственных и негосударственных грантов для НПО и осуществление контроля над их реализацией основная деятельность ЦПГИ. О Центре и состоянии НПО Казахстана на сегодня нам рассказал председатель Правления некоммерческого акционерного общества «Центр поддержки гражданских инициатив» Нурлан Утешев.

Нурлан УТЕШЕВ,

Председатель Правления некоммерческого акционерного общества «Центр поддержки гражданских инициатив»:

«МЫ РУКОВОДСТВУЕМСЯ ПРИНЦИПОМ ПРОЗРАЧНОСТИ И ОТЧЕТНОСТИ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ДОВЕРИЯ ОБЩЕСТВЕННОСТИ»

– Нурлан Сулейменович, сейчас вы руководите НАО «Центр поддержки гражданских инициатив». С какой целью был создан Центр и в чем заключается ее главная цель?

В июле 2016 года в Казахстане начало работу некоммерческое акционерное общество «Центр поддержки гражданских инициатив» (ЦПГИ), который является оператором в сфере грантового финансирования НПО. Основная наша деятельность – это предоставление государственных грантов и мониторинг за их реализацией в целях поддержки гражданских инициатив, привлечения потенциала институтов гражданского общества к решению актуальных вопросов развития социальной сферы.

Миссия – содействие развитию гражданского общества в Казахстане. В нашей работе мы руководствуемся прин-

ципом справедливости и прозрачности для повышения доверия общественности через открытые и прозрачные процедуры грантового финансирования, что в общем нацелено на содействие развитию гражданского общества в том числе и через обеспечение институциональной целостности и устойчивости НПО.

– По статистике в Казахстане работают более 18 000 НПО, что намного превышает количество НПО таких стран как Германия и Швеция. Но об их деятельности населению практически ничего не известно. Есть ли определенный механизм, по которому можно регулировать их работу? Ведь здесь речь идет о качестве этих НПО, нежели о количестве.

Действительно, зачастую активные НПО сетуют на то, что из-за пассивных НПО, в целом отражается негативный имидж и на их деятельности. И уполномоченные органы (МФ РК, МЮ РК) по регулированию деятельности НПО принимают меры по сокращению количества бездействующих НПО.

Но если говорить о качестве работы НПО, то здесь государством проводится большая работа по эффективному взаимодействию с неправительственным сектором и усилению потенциала НПО.

В Казахстане в 2016 году впервые создано Министерство по делам религий и гражданского общества, которое является уполномоченным органом в сфере взаимодействия с неправительственными организациями. Министерство осуществляет межотраслевую координацию по вопросам развития гражданского сектора

и проводит политику эффективного взаимодействия с НПО с целью повышения потенциала неправительственного сектора.

Также в Казахстане действует База данных НПО, которая систематизирует информацию о действующих НПО, что позволяет повысить их прозрачность и ответственность перед обществом, что, в свою очередь, будет содействовать усилению их узнаваемости.

Также по всей стране с 2015 года действуют общественные советы, на которых представители гражданского общества выражают мнение по общественно-значимым вопросам, принимают участие в продвижении гражданских инициатив.

Вместе с тем, ведется постоянная работа по совершенствованию законодательной базы и механизмов финансовой поддержки НПО. Так, в настоящее время вносятся изменения в законодательство по вопросам государственного социального заказа. В рамках нового законопроекта

предлагается ввести такие понятия как формирование и оценка результатов государственного социального заказа, стандарты услуг, оказываемых НПО в рамках государственного социального заказа, что позволит совершенствовать процесс реализации государственного социального заказа.

С 2016 года в неправительственном секторе внедрен новый механизм финансовой поддержки – это гранты и премии.

Гранты предоставляются неправительственным организациям для решения социальных проблем и поддержки гражданских инициатив. Многие путают государственный социальный заказ и гранты. Но хотел бы сразу озвучить, что это два совершенно разных механизма государственной поддержки. Государственный социальный заказ – это форма реализации социальных проектов для решения социальных задач, которые по заказу государственных органов проводятся в качестве

конкурса на портале электронных государственных закупок. Также при государственном социальном заказе заказчик разрабатывает техническую спецификацию с подробным описанием достижения цели проекта.

Гранты предоставляются ЦПГИ, оператором грантового финансирования, посредством конкурса среди НПО и их природа такова, что НПО сама предлагает пути решения социальной проблемы. Гранты проходят экспертизу внешней экспертной комиссии, которая на 70% состоит из представителей НПО, грантополучатели отбираются на основе критериев. Кроме того, в рамках государственного гранта 10% от суммы можно направить на развитие организации – материально-техническое обеспечение деятельности НПО.

Премии – новая государственная поддержка, которые будут присуждаться в текущем году. Премии предоставляются на институциональное развитие НПО и присуждаются организациям, за вклад в решение социальных задач. Минимальный размер премии составляет 2000 – кратный размер месячного расчетного показателя.

– В обществе НПО Казахстана все еще не сформировали свой имидж. По мнению экспертов, им не хватает PR-рекламы. С этим нельзя не согласиться. Ведете ли вы работы в этом направлении?

Конечно, лучшая реклама – это результативная и эффективная работа. Но зачастую НПО работают со своей конкретной целевой группой и не уделяют должного внимания продвижению своей деятельности в средствах массовой информации.

Вместе с тем, в работе НПО важен элемент освещения социальных проблем, решению которых они занимаются, донесения до населения информации об имеющихся возможностях, будь то сфера защиты прав, поддержка социально-уязвимых слоев населения или продвижение молодежной политики. Проблема по формированию имиджа НПО остается актуальной. Зачастую это связано с тем, что у НПО недостаточно ресурсов или профессиональных навыков для освещения своей деятельности. И уполномоченный орган в сфере взаимодействия с НПО и мы разделяем эту обеспокоенность.

Например, сейчас реализуется гранты, среди которых имеются темы:

– Информационная поддержка государственной молодежной политики. Целью которой является усиление пропаганды государственных программ в СМИ по вопросам молодежной политики.

– СМИ как инструмент формирования «нулевой терпимости» к правонарушениям в обществе.

Кроме того, ЦПГИ также уделяет большое внимание этому вопросу при работе с грантополучателями. Освещение проектной деятельности является частью постоянного мониторингового процесса, наши сотрудники при необходимости консультируют НПО по данному вопросу.

– В прошлом году вы уже проводили конкурс для НПО. Каким критериям должна соответствовать НПО для участия в конкурсе?

В конкурсе на предоставление государственных грантов могут принять участие НПО, сведения о которых содержатся в Базе данных НПО.

Заявки НПО оцениваются по 10 критериям, которые предусмотрены Правилами предоставления грантов для неправительственных организаций и осуществления мониторинга за их реализацией (утверждены приказом Министра культуры и спорта Республики Казахстан от 25 декабря 2015 года № 413). Критерии включают в себя: направленность предлагаемого проекта на достижение поставленных целей; эффективность предлагаемого проекта: возможность продолжения реализации проекта в будущем; соответствие деятельности, описанной в проектом предложении, сумме социального проекта; охват населения; вовлеченность основной адресной группы; объем предполагаемых денежных средств для реализации социального проекта/социальной программы; соответствие стратегическим

целям и задачам государства; влияние запланированных мероприятий на достижение стратегических целей и задач государственной политики; наличие индикаторов оценки эффективности социальных проектов; инновационность и конкурентоспособность предлагаемых методов; оценка возможности применения социальных проектов.

– Какие проекты были более успешными?

За период сентябрь-декабрь прошлого года было реализовано 11 проектов неправительственными организациями, получившими государственные гранты. Проекты охватывали самые актуальные проблемы общества Казахстана: антикоррупционная деятельность, укрепление институтов медиации, координация работы общественных советов, развитие гендерного равенства.

Проведен VII Республиканский Форум Казахстана, на котором приняли участие представители более 400 НПО с 16 регионов Казахстана. По итогам участники подготовили рекомендации, которые внесены на рассмотрение Координационного Совета Министерства по делам религии и гражданского общества для организации последующей масштабной работы, для развития НПО и решения социальных проблем общества. Некоторые из рекомендаций отражены при формировании тем грантов на 2017г.

Также, некоторые проекты продолжают работать и возымели длительность в работе. Например, телефон доверия по вопросам защиты прав

детей, или созданная единая сеть и Республиканский ресурсный центр (РРЦ) через объединение 17 НКО по всему Казахстану, по адресу: <http://kameda.kz/center/>. РРЦ консультирует НКО и инициативные группы (ИГ) по вопросам создания, менеджмента общественной организации, социального предприятия, взаимодействия с Общественными Советами, участия в разработке политики местного самоуправления.

Также открыт постоянно-действующий телефон доверия, что стало итогом общественной потребности в деятельности институтов по защите прав детей и молодежи.

Сложно выделить наиболее удачные, все проекты были реализованы качественно и в срок, несмотря на сжатые временные рамки.

– Каких результатов вы достигли по завершению проектов?

В результате одного из проектов открыт постояннодействующий телефон доверия, который сконцентрировал на своей базе усилия заинтересованных государственных, общественных и международных институтов. За время работы службы «111» принято 29 000 звонков. Каждый ребенок, позвонив, может получить консультации психологов, рассказать о своих проблемах, проблемах в семье. Проект также продолжает действовать и в 2017 году при поддержке Центра поддержки гражданских инициатив и Министерства по делам религий и гражданского общества. Также хочу отметить проект ОО «Меж-

дународного правозащитного центра» по развитию института медиации, в рамках проекта открыты 16 центров медиации и права во всех областях Казахстана, в городах Астана и Алматы. Юристы-медиаторы оказывают юридическую помощь социально-уязвимым слоям населения и проводят процедуры медиации. За время работы проконсультировано более 440 человек. А из 67 процессов 37 окончилось примирением сторон. Усилен потенциал профессиональных медиаторов, которые применяют полученные знания на практике.

ОФ «Трансперенси Казахстан» организовали службы правовой консультации для граждан и разработали «базу жалоб», где возможен доступ к базе типовых заявлений в государственные органы. База находится по адресу: <http://tikazakhstan.org/baza-zayavlenij-i-obrashhenij/>

Была создана интерактивная веб-площадка в виде сайта по адресу www.kazkenes.kz, где любой гражданин РК может как найти полезную информацию о деятельности общественных советов, так и напрямую обратиться в своей регион с вопросом, комментарием, предложением, выразить свое мнение или отношение по любым социально-значимым темам. Таким образом, было создано условие для двух сторон – общественных советов и населения – по повышению информированности, обеспечения коммуникаций, получения обратной связи.

Более подробней о проектах 2016 года можно узнать на нашем сайте www.cisc.kz

– Как сейчас обстоят дела с проектами прошлого года? Продолжают ли они работать?

Хотелось бы отметить, что в связи с длительными организационными вопросами открытия ЦПГИ и формирования плана предоставления грантов в 2016 году у грантополучателей был совсем маленький период для реализации грантовых проектов. Однако, как я уже отметил, некоторые проекты продолжают работать и возымели длительность в работе. К примеру, в рамках проекта, реализованного ОЮЛ «Конгресс молодежи Казахстана», были проведены исследование в области изучения проблем в сфере защиты прав детей и молодежи, объективный анализ, позволяющие прорабатывать конкретные изменения в данной сфере, открыт телефон доверия, работа которого продолжается и сегодня.

Также Общественный Фонд «Камеда» в рамках проекта «Сильные НКО – расширение возможностей граждан участвовать процессе принятия решений» создать единую сеть и Республиканский ресурсный центр (РРЦ) через объединение 17 НКО по всему Казахстану, по адресу: <http://kameda.kz/center/>. РРЦ консультирует НКО и инициативные группы (ИГ) по вопросам создания, менеджмента общественной организации, социального предприятия, взаимодействия с общественными советами, участия в разработке политики местного самоуправления. Непрерывность работы РРЦ обеспечивается Фондом самостоятельно. Также в рамках проекта организована работа школ лидерства – разработаны стандарты и проведены тренинги для представителей и активистов НПО – около 40 НКО/ИГ, продемонстрировавших положительные изменения в развитии своих организаций после прохождения обучения и консультирования. Обучение по школам лидерства прошли 222 человека.

В целом, хотелось бы поблагодарить все организации, реализовавшие проекты в рамках нашего грантового финансирования за профессионализм и пожелать всего наилучшего в новом году.

– Помимо предоставления государственных и негосударственных грантов НПО и

осуществление контроля над их реализацией, какие еще услуги вы им оказываете?

Во-первых, то, что мы делаем – не совсем контроль. Мы работаем не для того, чтобы контролировать реализацию проектов НПО, мы проводим мониторинг.

Проведя постоянный мониторинг мы вместе с НПО, которые непосредственно ведут проект и сталкиваются с теми или иными препятствиями, работаем над решением возникающих проблем, и отслеживаем, чтобы все шло по плану. В случае необходимости принимаем, опять же совместно, необходимые меры. Цель мониторинга – улучшение хода реализации проекта.

Также совместно с грантополучателями мы дорабатываем количественные и качественные индикаторы, логические рамки проектов, проводим анализ рисков.

Отсюда следует, что мы накапливаем определенные знания и опыт решения проблем, которые возникают при реализации грантовых проектов нашими НПО. Таким образом, мы выявляем слабые места как во внутренних процедурах НПО и ЦПГИ, так и на системном и законодательном уровнях, над которыми работаем дальше.

Мы уже работаем над тем, чтобы вовлечь еще больше ресурсов именно на институциональное развитие НПО. Ведь качество внутренних процедур внутри организации влияет и на качество их продукта – услуг бенефициарам.

Кроме того, некоторыми неправительственными организациями и чле-

нами экспертной комиссии предложено вести общественный мониторинг, при этом выражено желание непосредственно участвовать в нем, поскольку чувствуют на себе ответственность за принятие решений.

Методология в настоящее время разрабатывается сообща с представителями НПО, экспертных сообществ, инициативных групп, чтобы найти общие подходы. Это будет рамочный документ, предполагающий соблюдение общих принципов. При этом он будет базироваться на постулате, что мониторинг – не контролирующая и не карательная мера. Повторюсь, цель мониторинга – улучшение проекта на основе систематического сбора информации, ее анализа и выработки итоговых рекомендаций.

Плюс – мониторинг, конечно, не должен мешать реализации проектов, в особенности адресованных уязвимым слоям населения, где должны соблюдаться этические нормы (конфиденциальность, уважение личной информации). Более того, грантополучатели должны быть заранее уведомлены о приходе членов группы общественного мониторинга.

– Расскажите о проектах, которые реализуются в этом году? Делается ли особый акцент на определенные сферы?

– Темы грантов формируются уполномоченным органом – МДРГО РК с учетом консультаций с профильными государственными органами и НПО.

В текущем году на гранты выделены средства из бюджета уполномочен-

ного органа, в связи с этим, большая часть тем касается его профильной деятельности: вопросы религии, развития гражданского общества и молодежная политика. Несколько грантов были выделены и по непрофильным направлениям.

Для охвата грантовым финансированием других сфер все госорганы (центральные, местные исполнительные) должны заблаговременно закладывать средства в своих бюджетах на эти цели, что предусмотрено находящимися на стадии обсуждения изменениями и дополнениями в грантовое законодательство.

Грантовые средства должны быть предусмотрены и региональными исполнительными органами и быть доступны местным НПО, которые зачастую не могут конкурировать с республиканскими.

Темы грантовых проектов актуальны на нынешнем этапе развития нашего общества и отражают потребность в решении связанных с ними проблем.

Сейчас одной из тем грантовых проектов является оценка потребностей населения, которые могут быть удовлетворены силами неправительственного сектора. И мы надеемся, что результаты этого исследования станут основой при формировании последующих тем грантов. Предусмотрены и другие темы по аналитике и исследованиям, которые помогут обновить имеющуюся информацию о третьем секторе Казахстана.

– По вашему мнению, что собой представляет гражданское общество Казахстана?

CISC

Civil Initiatives Support Center

на сейчас, и каким вы видите его через 5 лет?

Неправительственный сектор выполняет функции посредника между гражданами и государством, а также дает возможность быть услышанными при принятии решений, затрагивающих наши жизни. Важно сотрудничество с международными и местными организациями гражданского общества, занимающимися вопросами развития, а также партнерство НПО посредством политического диалога, консультаций и механизмов финансирования.

На сегодняшний день в стране созданы правовые основы для институционального становления и развития институтов гражданского общества, а затем механизмы их финансовой и иной государственной поддержки для их стабильного функционирования.

12 апреля 2005 года принят Закон «О государственном социальном заказе», который позволил создать правовую основу для широкого участия НПО страны в реализации социально-значимых проектов за счет государственного финансирования. В период с 2006 по 2011 годы реализована Концепция развития гражданского общества в Республике Казахстан и План мероприятий по ее реализации на 2006-2011 годы.

В ноябре 2015 года принят Закон «Об Общественных советах», направленный на усиление роли общественности в принятии решений. Все больше НПО и инициативных групп вовлекаются в процесс принятия решений.

Приняты поправки в Закон РК «О государственном социальном заказе, грантах и премиях для неправительственных организаций в Республике Казахстан», что позволило впервые создать механизм поддержки институционального развития НПО на средства грантов и получения премий за

вклад в решение социальных задач. Закон предусматривает прозрачный процесс распределения премий. Награды призваны помочь НПО в их развитии на ранних этапах реализации проекта, ведь НПО часто имеют ограниченный доступ к деньгам.

Таким образом, в Казахстане процесс развития гражданского общества идет непрерывно. В связи с экономическим ростом падает внешнее финансирование, все больше доноров уходит из Казахстана. Однако усиливается и поддержка со стороны государства. Сейчас осуществляется передача части государственных функций в конкурентную среду. И у НПО есть хорошая возможность занять эту нишу. Но для этого неправительственным организациям нужно наращивать свой потенциал. Также в последние годы в Казахстане набирает популярность социальное предпринимательство, ко-

торое также подходит для НПО как вариант для обеспечения финансовой устойчивости.

Как мы видим развитие НПО сектора в будущем? Мы надеемся, что позитивные изменения продолжатся и в правовом поле работы НПО, и в усилении организационного потенциала и финансовой устойчивости самих НПО, способности НПО продвигать изменения через активное партнерство и выстраивание диалога с государством, развитию более устойчивых, качественных и долгосрочных социальных услуг населению, развитию инфраструктуры НПО, постоянной работе ресурсных центров для обмена опыта, ну и как следствие изменение общего имиджа НПО в глазах общественности.

В целом, картина развития гражданского общества в Казахстане складывается оптимистичной. С одной стороны, есть достаточно положительных моментов на текущий момент, но дальнейший путь потребует усилий и приверженности со стороны государства, гражданского общества и сообщества доноров. Готово ли гражданское общество изменяться – покажет время.

– Спасибо за интервью!

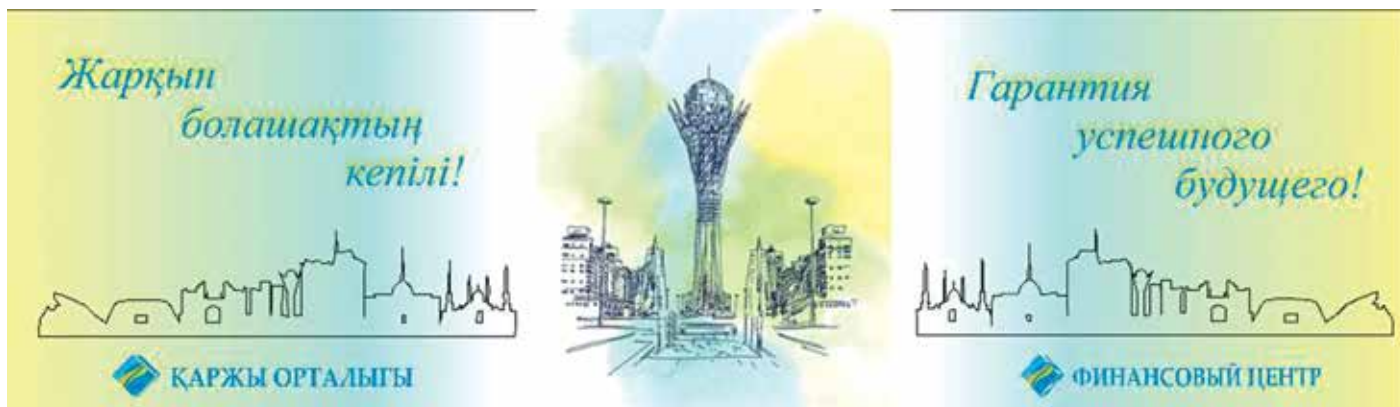
Айгерим Абдрашитова

Қазақстан Республикасының
Дін істері және Азаматтық
Қоғам министрлігі

CISC
CIVIL INITIATIVES SUPPORT CENTER

БІЛІМГЕ САЛЫНҒАН ИНВЕСТИЦИЯНЫҢ ҚАЙТАРЫМЫ МОЛ

Бүгінгі заман талабы басқа. Дүниенің кілті – білімдінің қолында. Ал білімді, саналы ұрпақ тәрбиелеу – кез келген мемлекеттің болашаққа нық басқан қадамы. Сондықтан мемлекеттің негізгі капиталы – халық десек, оның әрбір мүшесінің сауатты әрі кәсіби маман атануы аса маңызды.

Әрине, кез келген талапкер бала кезден армандаған мамандықтың иесі атана бермеуі мүмкін. «Бақ шаба ма, бап шаба ма?» деген тәмсілге сенсек, кейде білімді оқушының өзі асқақ мұратына қол жеткізе алмай жатады. Мұндайда баланың сағын сындырмайтын жолды қарастыру керек. Ата-ана баласының жоғары білім алуы үшін бар жиған-тергенін шашуға дайын. Алайда, бұл ақша бір, әрі кетсе екі жылға жетер. Ал төрт жыл немесе одан да көп оқитын студент оқу ақысын қалай төлейді? Бұл кезде бар ауыртпалық ата-анаға түспей ме?!

Қазіргі кезде жастардың сапалы білім алуын қамтамасыз ету – мемлекеттің басты назарында. Еліміздің білім гранттарын тағайындап, тегін оқытуының өзі үлкен қамқорлық. Алайда, мемлекет бөлген грантқа екінің бірінің қол жеткізуі мүмкін емес. Мұндайда 2013 жылы бастама ретінде енгізіліп, бүгінде жемісті жұмыс істеп келе жатқан Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі (МБЖЖ) көмекке келетінін баса айтқан жөн. Яғни, әлемнің бірқатар елдерінде, атап айтсақ, Испания, Сингапур, Нидерланд, Швеция, Ұлыбритания, АҚШ-та қолданысқа енген ұтымды жүйе пайдасын беріп үлгерген. Неге десеніз, ата-ананың баласын оқытуға жұмсалатын шығынының бір бөлігін

мемлекет өз мойнына алады. Мемлекеттік білім берудегі жинақтау жүйесі арқылы еліміздің кез келген азаматы өзінің немесе балаларының Қазақстанда және шетелде оқуына жоспарлы түрде қаражат жинақтай алады.

Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесінің көздегені не? Әрине, бұл жүйе туралы ақпаратқа қанық емес адам күмәнмен қарайтыны заңдылық. Алайда баланың болашағы үшін, жоғары білім алып, білікті маман иесі атануы үшін қолға алынған қадам екенін жүйенің мақсаты мен міндетін елеп-екшеген жан біледі. Бұл ұрпағыңыздың қиналмай оқуға түсіп, алаңсыз білім алуы үшін ақша жинаудың оңай тәсілі.

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі туралы» Заңға 2013 жылы 14 қаңтар күні қол қойғаны белгілі. Жүйенің негізгі мақсаты – білім алудың қолжетімділігін арттыру, яғни, ата-аналардың аз мөлшерден жинап бастаған салымдарының көбеюіне, ертеңгі күні мектеп бітірушілердің ЖОО-ларға немесе магистратура, докторантураларға түсуіне мүдделі болу. Осы Заңның аясында бүгінде Білім және ғылым министрлігінің жанында «Қаржы орталығы» акционерлік қоғамы қарқынды түрде жұмыс істеуде. «Қаржы орталығы» акционерлік қоғамының мәліметіне сәйкес, бүгінде он бес жарым мыңнан аса азаматқа білім беру депозиттері ашылып, оларға салымдар жасалуда. Ал, осы жүйені елімізге енгізуге байланысты қыруар жұмыс атқарылғаны анық. Өйткені Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі Елбасының қолдауымен, пәрменімен

құрылғандықтан, оны атқаруда халық алдындағы жауапкершілік өте үлкен. Бұл ретте халықтың сеніміне кірудің оңай еместігі байқалды. Техникалық жұмыстар бірнеше банктің және бірнеше мемлекеттік органның мәліметтер базасын бірыңғай ақпараттық жүйеге біріктіруден басталса, нормативтік жұмыстар негізгі Заң қабылданғаннан кейін жүйеге қатысушылар арасында үлгілік келісімшартты бекітуден туындады. Содан кейін ғана білім беру депозиттерінің шарттары мен басымдықтарын түсіндіруге бағытталған ауқымды ақпараттық жұмыстарға кезек берілді. Әлбетте, жаңа жүйе бойынша білім беру депозиттерін ашып жатқандардың қатары он бес мыңнан асса да, бұл әлі де болса насихаттауды, бір-бірімізге айтып жүруді артықтық етпейді.

Ең бастысы, салынған ақшаға кепілдік бар. Яғни жеке тұлғалардың барлық салымдары сияқты білім беру депозиті де Депозиттерді кепілдендіру қорымен 10 млн теңге мөлшеріне дейін сақтандырылған. Сондай-ақ, білім беру депозитінің басқа депозиттерден ең басты елеулі айырмашылығы ретінде банктің 14 пайызға дейінгі жылдық сыйақысынан бөлек мемлекет тарапынан да беріліп отыратын 5-7 пайыздық сыйлықақыны атауға болады. Демек, 7 пайыз мөлшеріндегі көтеріңкі мемлекет сыйлықақысы әлеуметтік жағынан аз қамтылған топтарға жататын азаматтар, оның ішінде жетім балалар, мүгедек балалар және көпбалалы отбасындағы балалар үмітін ақтауға арналған. Басқа салымшыларға мемлекет сыйақыны жыл бойына жинақталған сомаға 5 пайыз мөлшерінде төлейді. Айта-

лық, салымшы жылына 1 миллион теңге ақша салатын болса, ол банк пен мемлекет тарапынан 19-21 пайызға дейін көтермеленіп, үстіне ақша қосылады.

Білім депозитінің көздеген мақсаты – жинақталған қаржы тек қана білім алуға жұмсалуды тиіс. Егер салымшы жинаған қаржысын басқа мақсатта пайдаланғысы келсе, мемлекет тарапынан бөлінген сый-ақы берілмейді. Болашақ студент білімді Қазақстандағы оқу орындарынан алғысы келе ме, әлде шетелде оқуды армандай ма, мейлі. Салымшы өзінің не баласының атына қатысушы-банктен білім салымын ашады да, ақша жинау мерзімін, қанша ақша жинау керектігін және салымның уақытын өзі белгілейді. Салымды екінші деңгейдегі банктерден, мәселен, Халық Банк, Нұрбанк, Цеснабанктен ашуға бола-

ды. Ал банкке салынатын бастапқы жарнаның ең төменгі сомасы 3 айлық есептік көрсеткішті құрайды, яғни банктерде білім депозитін ашу үшін 6 807 теңгеден асатын қаражат салынуы керек. Білім депозитін жинақтаудың мерзімі 3 жылдан 20 жылға дейінгі аралықты қамтиды.

Салымды ашу үшін ата-ананың жеке куәлігі немесе төлқұжаты және баланың туу туралы куәлігі немесе төлқұжаты керек. Айта кету керек, білім депозитіне салымды республикамыздың аумағындағы барлық елді мекендерде қатысушы-банктердің барлық филиалдарында ашуға мүмкіндік бар.

Әрине, өмір кездейсоқ жағдайлардан тұрады. Егер салым иесі грантқа оқуға түсе қалған жағдайда, салымшы барлық қаржысын банк үстемақысымен және

мемлекеттің сыйлықақысымен бірге қайтарып алуына құқы бар. Немесе ҚР азаматы болып табылатын басқа бір адамның атына білім салымын аударуына болады. Тіпті болмаса салымды ары қарай жалғастырып, магистратурада оқу үшін жинақтаған қаражатты пайдалана алады. Егер салымшының жинаған ақшасы оқу ақысын төлеуге жетпей қалса, ал Білім депозитіндегі қаржы оқу ақысының елу пайызын құраса, онда Қаржы орталығының кепіл болуымен талапкерге Білім несиесі беріледі.

Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесіне тек жеке тұлғалар ғана емес, қайырымдылық қорлары мен мүдделі ұйымдар, компаниялар да қатыса алады. Мұның мысалы ретінде Сара Назарбаева басқаратын «Бөбек» қорының акциясын айтуға болады. Ол еліміздегі балалар үйлерінде тәрбиеленіп жатқан жеті мың балаға білім беру депозитін ашып, қайырымдылық істің бастауында тұр. Бұдан бөлек, Білім және ғылым министрлігінің бастамасымен «Өзіңнен баста!» қайырымдылық акциясы қолға алынған. Акция аумақты адамдарды, көрнекті қоғам қайраткерлерін мұқтаж балаларға білім беру депозитін ашу ісіне тартуды мақсат етеді. Бұл акция аясында да депозиттер ашылуда.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан – 2050» стратегиясында: «Біздің жастарымыз оқуға, жаңа ғылым-білімді игеруге, жаңа машықтар алуға, білім мен технологияны күнделікті өмірде шебер де тиімді пайдалануға тиіс. Біз бұл үшін барлық мүмкіндіктерді жасап, ең қолайлы жағдайлармен қамтамасыз етуіміз керек», – деген болатын. Мемлекет бұл үдеден шығуға күш салып келеді. Ал Елбасының «Қазақстан жаңа жаһандық нақты ахуалда: Өсім, Реформалар, Даму» атты жолдауында: «Ерінбей еңбек еткен, талмай ғылым іздеген, жалықпай техника меңгерген адам озады. Тұрмысы жақсы, абыройы асқақ болады. Біз жүзеге асырып жатқан түбегейлі реформалар мен атқарып жатқан қыруар істердің бәрі сендер үшін, болашақ үшін жасалуда», – деген пікіріне біз тілге тиек еткен ҚР Білім және ғылым министрлігі Қаржы орталығының қолдауымен жүзеге асып отырған Мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі толыққанды дәлел бола алады. Себебі білімге салынған инвестиция – болашақтың кепілі. Оның қайтарымы да, пайдасы да мол болары сөзсіз.

ҚАРЖЫ ОРТАЛЫҒЫ
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі

ОҚУ АҚЫСЫН ТӨЛЕУГЕ ҚАРАЖАТ КЕРЕК ПЕ?

Кредит студенттің атына ресімделеді

Кредиттің сомасы ШЕКТЕЛМЕГЕН

Кепілзатсыз!

«Қаржы орталығы» АҚ-ның кепілдігімен

Кредиттің берілу мерзімі 12 жылға дейін

Кредитті өтеу оқу орнын бітіргеннен кейін 6 айдан соң басталады

Кредит серіктес банктерде беріледі

Кредитті ресімдеу кезінде қолдау көрсетіледі

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ОҚУ АҚЫСЫН ТӨЛЕУГЕ АРНАЛҒАН СТУДЕНТТІК БІЛІМ БЕРУ КРЕДИТІН АЛЫҢЫЗ!

ҒАЛАМТОРДАҒЫ ТОБЫМЫЗҒА ҚОСЫЛЫҢЫЗДАР:

 @fincenter.mon
  vk.com/fincenter
  www.facebook.com/fincenter.mon

Көзі ашық, көкірегі ояу білімді жастар – біздің болашағымыздың кірпішін қалаушы келешек буын. «Білегіңе сенбе, біліміңе сен» деген ой жарыстырар заманда оларды осы жолдан тайдырмай, үлгі-өнегесін беріп, санаға сәуле шашар білім нәрімен сусындату тек ата-ананың ғана міндеті емес. Мектеп бітіруші түлектің алаңсыз білім алуына мемлекет те өз тарапынан қолдау көрсетіп жатыр. Статистика бойынша елімізде жыл сайын оқуға түсуші жастардың тек 20%-ға жуығы ғана мемлекеттік грантпен білім алады. Ал қалған бөлігінің ақылы түрде оқитыны айтпаса да белгілі. Осы орайда 2013 жылы елімізде Білім және ғылым министрлігінің «Қаржы орталығы» АҚ бастамасымен кез келген оқу орнында білім алудың ақысын төлеуге арналған жинақтау (депозит) және несие беру бағдарламасы іске қосылды. Ол үшін Мемлекеттік білім беру жинақтық жүйесінің салымшысы болу керек. Осы жайында «Қаржы жүйесі» АҚ білім беру қызметтеріне ақы төлеу жүйесін дамыту басқармасының менеджері Алпамыс Айдарұлы Сатыбалдинмен сөз өрбіттік.

БҮГІН ҚАРЖЫ ЖИНА ДА, ЕРТЕҢ БІЛІМ АЛ!

– Алпамыс мырза, мемлекеттің кешегі мектеп түлектеріне ақылы түрде білім алуына мүмкіндік беріп отырған осы бағдарламасы жайында толығырақ айтып берсеңіз. Оның басты артықшылықтары қандай?

– Білім және ғылым министрлігінің «Қаржы орталығы» АҚ қазіргі таңда мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асырумен айналысады. 2013 жылғы «Мемлекеттік білім беру жинақтық жүйесі туралы» Заңына сәйкес мемлекеттік білім берудің несиелеу мен жинақтау жүйесі бағдарламасы іске қосылды. Осы бағдарлама аясында ата-ана, тіпті жастардың өздері білім алуына қажетті қаражатты бүгіннен бастап жинай алады. Алдымен жинақтау жүйесіне тоқталып өтейік. Қарапайым тілмен оны – оқуға қажетті соманы жинау үшін депозит ашу деп айтуға болады. Бүгінде кез келген Қазақстанның азаматы осы бағдарламаны қолданып, депозит аша алады. Оның басты мақ-

«Адам баласы өлсе оның үш жолдан басқа амалдары кесіледі: жария садақа (ел игілігіне мешіт, жол, мектеп салу), көпке пайдасы тиіп жатқан білім, артынан дұға қылатын игі ұрпақ.»

Хадисті Әбу Һурайрадан р.а.

саты – болашақта оқу орнында білім алу үшін қажетті қаржыны жинау. Егер бастапқыда 700 салымшы болса, осы күні олардың саны 15 500 дейін жетті. Депозитті ашу үшін туу туралы куәлік

пен ата-ананың қатысуы керек. Ол тек теңгеде 20 жылға дейін ашылады. Алғашқы жарна 3 АЕК-дан, яғни 6363 тг. кем болмауы керек. Бұл жердегі басты артықшылық – салымшының қанша

соманың қай уақытта салатының өзі анықтайды. Яғни, ол әр отбасының материалдық мүмкіндігіне байланысты.

– Бұдан бөлек оның кәдімгі депозиттен қандай айырша-лықтары бар?

– Кез келген банкте 14% мөлшермен депозит беріледі. Ал біздің бағдарламада үкімет оның үстіне 5% қосып береді. Тиімді пайыздық үстемақы бойынша ол 19,9% құрайды. Әлеуметтік жағдайы төмен, көпбалалы отбасылар, жетім немесе денсаулығында ақауы бар балаларға 7% сыйақы беріліп, ол пайыздық үстемақымен 22% дейін барады.

Біз ұсынып отырған депозиттің қарапайым жинақтан тағы бір айырмашылығы – кепілдікке ештеңе қойылмайды. Кепіл заттың орнына «Қаржы орталығы» кепілгер болады.

Бұл бағдарлама ата-аналарға оқуға қажетті қаражатты жинауға ғана мүмкіндік беріп қоймайды, сонымен қатар 40-60% көлемінде үнемдеп қалуға септігін тигізеді. Мысалы, депозитке 10 жыл бойы айына 8500 тг. салып отырсаңыз, нәтижесінде ол 3 млн. тг. жетеді. Оның 2 млн. тг. банктің үстемақысы мен мемлекеттің сыйақысынан жина-

лады. Демек, сіз өз тарапыңыздан баржоғы 1 млн. тг. саласыз. Абитуриент колледж немесе ЖОО-на ақылы түрде түскеннен кейін банкке оқу орнымен жасалған келімішарттың көшірмесін әкеліп беру қажет. Осыдан бастап банк жинақталған соманы оқу орнының есеп шотына жіберіп отырады. Оқуды аяқтағаннан кейін қаржы артылып қалатын болса, салымшының оны шешіп алуына болады.

Тағы бір ерекшелігі – егер сіздің балаңыз гранқа түсіп жатса, ол барлық жиналған қаражатты шоттан шешіп ала алады, не болмаса оны басқа туыскандарының оқуын төлеу үшін жаңа депозит ашып, аударуына болады.

Ал егер жинақталған қаржы, керісінше, оқуды төлеуге жетпей жатса, бағдарламаға қатысушы банктер салымшыға мемлекеттің 100% кепілдігімен несиелеу береді. Ол мемлекеттік білім берудің несиелеу бағдарламасы болып табылады. Бұл мемлекеттің студенттерге беріп жатқан үлкен мүмкіндігі.

– Несиелеу арқылы білім алудың тәжірибесі бізге таныс. 1999 жылдан бастап мемлекет 58 мың жастың білім алуына мүмкіндік берді. Ресми дерек бойынша 15 жыл ішінде несиенің тек 10 пайызы ғана қайтарылыпты.

2005 жылы бұл бағдарлама қызметін тоқтатқан. Осыған орай қазіргі несие арқылы білім алудың қандай артықшылығы мен айыршалығы бар деген сауалдың туындауы заңды.

– Біздің несиелеу бағдарламасының басты артықшылығы – жеңілдік мерзімінің болуы. Студенттердің оқу мерзімі 4 жыл болса, медициналық университеттерде одан да көп. Осы мерзімде олар негізгі қарызға қосылатын пайызды ғана төлейді. Шамамен, ол айына 3000-5000 тг. көлемінде ғана болады. Ал оқуды тамамдап, 6 ай өткеннен кейін негізгі қарызды төлей бастайды. Ол 12 жылға дейін берілетіндіктен, негізгі қарызды төлеу жеңіл болады.

Несиенің берілу мүмкіндігі студенттің өзіне де байланысты болады. Оқу үлгерімі жоғары студенттерге біздің беретін кепілдемеміз де жоғары болады. Қазіргі кезде несиелеу бойынша 7000 адамға кепілдік бердік. Бұл жолы несиені алу үшін ата-ананың қатысуы қажет болмайды. Тек студенттің қажетті құжаттарды өткізуі жеткілікті.

– Соңғы жылдары әлем экономикасы тұрақсыздықты басынан кешіруде. Оның салдары біздің де елімізге әсер етуде. Осыдан бірнеше жыл бұрын теңгеміз девальвацияға ұшырады. Бұл жағдайда салымның

сақталуына, оның ары қарай жиналуына кепілдікті кім береді?

– Ия, біз қауіптің бұл жағын да қарастырып қойдық. Мәселен, девальвацияға дейін банктердің жинақтық пайыздық үстемақысы 10% болды. Банктің және мемлекеттің сыйақысын қосқанда 15% болатын. Девальвациядан кейін ол 22% көтерілді. Сонымен қатар, ҚР Заңнамасына сәйкес халықтың 10 млн.тг. дейінгі салымы «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ сақтандырылады.

– Еліміздің қандай банктері осы бағдарлама аясында қызмет көрсетеді?

– Жинақтау бойынша бағдарламаға қазіргі уақытта үш банк қатысады. Олар «Нұрбанк», «Цеснабанк»

және «Қазақстан Халық Банкі». Бұл банктерде 21% үстемақы алуға болады. Ал несиелеу бойынша серіктес банктер – «Нұрбанк», «Тенгрибанк» және «Сбербанк». Несие «Нұрбанк» пен «Тенгрибанкте» 10 жылға 20% мөлшермен, «Сбербанкте» 12 жылға 17% мөлшермен беріледі.

– Ал егер студент шетелде білім алғысы келсе, оның осы бағдарлама арқылы оқудың қаржысын төлеуіне бола ма?

– Білім беру депозиті бойынша еліміздің кез келген азаматы шетелде білім ала алады. Ал несие бойынша тек отандық оқу орындарында ғана білімін толықтыруына мүмкіндігі бар.

– Сұхбатыңызға рахмет!

*Сұхбаттасқан
Айгерім АБДРАШИТОВА*

«БАЛАЛАР ЖӘНЕ КӘСІПКЕРЛІК» АТТЫ ЖОБАНЫ ШАЛҒАЙ АУЫЛДАР МЕН АУДАНАРДА, ЕЛДІ-МЕКЕНДЕРДЕ ЖҮЗЕГЕ АСЫРДЫҚ. КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ҚЫР-СЫРЫН ЖАС ҰРПАҚҚА ОҚЫТЫП, БОЛАШАҚҚА БАҒЫТТАУ МАҚСАТЫНДА 7 ОБЛЫС, 10 АУДАН, 35 АУЫЛДЫ АРАЛАП, АТАЛМЫШ БАҒЫТТА ДӘРІСТЕР ОҚЫП ҚАЙТТЫҚ. МАҚСАТЫНДА БІЛІКТІ ДЕГЕН ДӘРІСКЕРЛЕР ШАЛҒАЙ ЖОЛДЫҢ ҚИЫНДЫҒЫНА, МЕКЕНДЕРДІҢ АЛЫСТЫҒЫНА, ЖОЛ ҚИЫНДЫҒЫНА ҚАРАМАСТАН БАР ЫНТАСЫМЕН ЖОБАНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРДЫ. КӘСІПКЕРЛІК ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ ДӘРІСТЕРІМІЗ ЖАЙЛЫ ТОЛЫҚҚАНДЫ ЖУРНАЛЫМЫЗДАН ОҚИ АЛАСЫЗДАР!

**ПАВЛОДАРСКАЯ
ОБЛАСТЬ**

**ВОСТОЧНО
КАЗАХСТАНСКАЯ
ОБЛАСТЬ**

**АЛМАТИНСКАЯ
ОБЛАСТЬ**

АЛМАТЫ

Баянауыл
Жуантөбе
Ақши
Ақтасты
Егіндібұлақ
Бүркітті
Қарқаралы

Аягоз
Қызылкесек
Тарбағатай
Таскескен
Шолпан
Қаракөл
Жантекей
Көюкыра
Ақсуат
Қарасу
Ұржар

Үшарал
Қызылқайын
Қабанбай
Кельбай

Қарасаз
Кеген
Кеген
Қайнар

СЕНІҢ ДЕ ҚОЛЫҢНАН КӘСІПКЕР БОЛУ КЕЛЕДІ!

Бәрі былай басталды. Алғашында оның иелігінде 60 тауық болды. Райан сол тауықтардың жұмыртқаларын жинап, сатуға ойлады. 12 жұмыртқаны үш долларға сатып, орташа есеппен күніне 15-20 доллар қаржы тауып отырды. Уақыт өте келе, ол жұмыртқа сатуға қарағанда көп табыс әкелетін кәсіппен айналысуды жөн көреді. Кішкентай кәсіпкердің келесі бизнес идеясы көршілердің көгалын 25 долларға ретке келтіріп, тазалап беруге негізделді. Әрине, көгал шапқышты кішкентай бала басқара алмайды. Өз ойын жүзеге асыру мақсатында Райан 20 долларға қызметкер жалдап, 5 долларына табыс көрген. Жас кәсіпкердің кәсібі күннен күнге көркейді. Жергілікті банк қызметкерлері оның жұмысына қолдау көрсету мақсатында оған банктен арнайы есепшот ашады. Төрт жасар Райан Росстың шотында 1500 доллар қаражат жиналғанда, оны экономикалық мақсаттағы ірі компаниялар жарнама көзі ретінде пайдалануға көшеді. Сөйтіп ол ендігі таңда пиар қызметкері ретінде де

БАЛАЛАРДЫ АЙТҚАН ДҮНИЕҢЕ СЕНДІРЕ АЛУ ҮШІН ЕҢ ҚАЗЕТ ТӘСІЛ, ОЛ ТЕҢДЕССІЗ МЫСАЛ КЕЛТІРЕ АЛУ. ӨЙТКЕНІ ҚҰРҒАҚ ҚАСЫҚ АУЫЗ ЖЫРТАТЫНЫ АНЫҚ. СОНДЫҚТАН БІЗ ӨЗ КӘСІБІН ЖАСТАЙЫНАН ДӨҢГЕЛЕТІП ӘКЕТКЕН ӘЛЕМДІК ДӘРЕЖЕДЕГІ БАЛА КӘСІПКЕРЛЕРДІ МЫСАЛҒА КЕЛТІРУДІ ЖӨН КӨРДІК.

1 радам табысқа жетуді көздейді. Жетістікке жеткен кәсіпкерлердің өмір жолынан үлгі алып, олардың ерлігін қайталауға тырысамыз. Бүгінгі күні күллі әлемге ең жас кәсіпкер ретінде танылған Райан Росстың шағын еңбек жолы өзіңізге және жеке кәсібіңізге деген сенімділігіңізді арттыра түсетіні сөзсіз.

Үш жасында тауық асырап, кәсібін жұмыртқа сатудан бастаған ол өзінің алғашқы миллионын сегіз жасында тапқан. Баланы кәсіпкерліктің шыңына шығарған балалық қызығушылығы еді.

қаражат тапты. Көпшілік оның үш жасында кәсіпті бастағанына сенбейді. Росстың кәсібі ата-анасының көмегімен ғана табысқа кенелді деп санайтындар аз емес.

8 жасында кәсібін бастаған Тэйлор Моски Франция тумасы. Париждің кішігірім ауданында күн кешетін қыз, қарапайым отбасынан шыққан. Ойын баласы болғандықтан, кез келген бүлдіршіндей олда жаңа ойыншыққа жаны құмар еді. Бірде Тэйлор әкесімен әңгімелесіп отырып, дүкеннен керемет қуыршақ көргенін және оны алғысы келетінін жеткізеді. Алайда әкесі қазіргі таңда оған оқаражат жоқтығын және қуыршақты алып бермейтінін жауап ретінде қайырады. Бірақ Тэйлор Моски ендеше қуыршаққа ақшаны өзі жинаймын деп жауап қатады. Сөйтіп әлеуметтік желілер арқылы тәтті тоқаш пісіру парақшаларына жазылып, нәтиже-

сінде Моски атты печенье ойлап табады. Бір қызығы өте дәмді болып шыққа туындыны алуға жұрт кезекке тұрады. Сөйтіп өз кәсібін бастаған бүлдіршін бүгінде жасар бойжеткен. Францияның үш ауданында наубайханасы бар жас кәсіпкер, кәсіпті қай жастан бастағаның маңызды емес дейді.

Біз бұл мысалдарды келтіру арқылы, кәсіп бастау үшін сенің жасың да, білімің де, ұлтың мен дінің, нәсілің де маңызды емес, маңыздысы ниет пен алға қойған мақсат екенін қазақ балаларына ұқтырғымыз келді. Бұл мақсатымыз орындалды.

Асхат Қасенғалиев

Алайда, ата-анасының айтуы бойынша, олар баласына тек қана рухани көмек көрсеткен. Ал Райан уақытының бір бөлігін балабақшада өткізсе, екінші бөлігін өз кәсібіне арнаған.

Бүгінгі күні 14 жастағы Райан барлық ақшасын жылжымайтын мүлікке инвестициялаған. Оның иелігінде Онтариода орналасқан алты мекеме бар. Бос уақытында Райан Росс баскетбол, хоккей ойнағанды ұнатады. Сондай-ақ, бала кәсіпкер өзін-өзі дамыту, жетілдіру кітаптарын сүйіп оқиды. Бір қызығы, ол ата-анасы рұқсат бермегендіктен ұялы телефон пайдаланбайтын жандардың қатарынан екен.

«Балалар және кәсіпкерлік» бағытында екінші мысал ретінде біз Тэйлор Моски деген қара нәсілді қызды таңдап алдық. Ол таңдауымыз да кездейсоқ емес еді.

КАК НАУЧИТЬ МАЛЕНЬКИХ ДЕТЕЙ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ

Какой успешный бизнесмен не желает того же своим детям в надежде передать им свое дело или просто наблюдая за тем, как они создают свое собственное? Вот как за 10 шагов можно обучить детей предпринимательству.

1. ЗАПИСЫВАЕМ ЦЕЛИ

Попросите ребенка сформулировать и записать 10 своих основных целей, а затем выбрать из них самую важную для жизни. На этой цели и стоит сосредоточиться.

На следующем этапе пусть запишет все, что необходимо сделать для ее до-

стижения, и посоветуйте ему начать действовать прямо сейчас. Многим не удастся раскрыть свой потенциал, потому что они не видят для этого возможностей. Научите детей изыскивать возможности и использовать их, и это поможет им добиваться успеха в будущем.

2. ХВАЛИТЕ ДЕТЕЙ ЗА УМЕНИЕ СФОРМУЛИРОВАТЬ СВОИ ПРОБЛЕМЫ

Попытайтесь вместе понять, как с этим можно справиться. Это научит детей поиску творческих решений,

отвлекая от самой проблемы. Такая привычка поможет им в дальнейшем генерировать эффективные идеи для бизнеса.

Эта способность пригодится в течение всей жизни и в любой сфере бизнеса – от продажи продуктов и услуг и до привлечения инвестиций; она просто необходима, если вы хотите достичь успеха.

3. ПРЕДЛОЖИТЕ ОПЫТ ПРОДАЖ

Предложите детям начать с небольших проектов, вроде продажи своих старых игрушек, лимонада или изделий ручной работы. Пусть они сами установят цену, сами продают и заключают сделки.

А вот это может пригодиться нам всем. Обучение детей обращению с деньгами уже в раннем возрасте привьет им финансовый нюх, который в школах не развивают.

4. ПУСТЬ ЗАРАБАТЫВАЮТ

Дайте вашим детям возможность зарабатывать на выполнении домашних дел, ведении своего маленького бизнеса, а также помощи вам в вашем бизнесе.

Научите их тому, что сперва следует заплатить, а потом получить. Покажите, как работают инвестиции, как можно использовать деньги для получения еще большего количества денег в будущем. Научите их открывать счет в банке и планировать доход.

Обучение детей маркетингу – отличный способ подготовить их для дальнейшего привлечения клиентов в их бизнес. Как известно, без клиентов прогорит даже самый развитый бизнес. Это надо усвоить с малолетства.

5. ПУСТЬ УЧАТСЯ НА ОШИБКАХ

Предложите детям начать отслеживать рекламную продукцию, например, рекламные щиты компаний, растяжки, объявления в газетах, теле- и радиорекламу. Спросите, что привлекает их внимание, и научите различать заголовки, подзаголовки и «призыв к действию». Предложите им создать собственные рекламные материалы для их предпринимательских идей.

В школе нас учат, что неудача – это плохо. В сфере бизнеса, однако, неудача может стать положительным фактором, если из нее извлекается правильный урок. Наполеон Хилл, автор бестселлера «Думай и богатей», утверждает, что «Каждая ошибка влечет за собой выгоду, порой даже более значительную, чем сама ошибка». Позволяя детям совершать ошибки, вы научите их поиску новых путей достижения цели и извлечения уроков из собственных неудач. Как следствие, они обретут уверенность в себе и на-

Қарқаралы ауданы, Егіндібұлақ ауылы

учатся выживать в трудные времена.

6. НАУЧИТЕ ДЕТЕЙ ОБЩАТЬСЯ

Этот урок достаточно прост. Если у ребенка что-то не получается, не наказывайте его, вместо этого сядьте и обсудите, что послужило причиной неудачи и как избежать подобного в будущем. Пусть он научится извлекать урок из каждой трудности, главное – никогда не сдаваться.

Из-за популярности социальных

сетей и мессенджеров многим современным детям тяжело даются личные и телефонные контакты. Успешный бизнес основывается на умениях людей построить общение. Научите детей общаться, и это даст им необходимое преимущество при создании бизнеса и выстраивании личных взаимоотношений.

7. ПОСЛУЖИТЕ РЕБЕНКУ ЛИЧНЫМ ПРИМЕРОМ

Научите его вежливости и уважительному отношению, советуйте смотреть собеседнику в глаза при личной встрече, а по телефону говорить медленно и четко. Дополнительно неплохо было бы заняться практикой написания электронных писем. Не разрешайте им сокращать слова и фразы или писать аббревиатуры, учите составлять грамматически верные предложения, точно передающие смысл.

Стоит ли начинать бизнес, если он не будет способствовать чему-то более важному в жизни? Научите детей помогать другим. Это позволит им не возгордиться, когда они достигнут успеха, и внушит мысль, что выгоду от бизнеса должен получать не только его владелец. Те, кто помогает другим, проживают жизнь в счастье и благополучии.

8. УЧИТЕ ПОМОГАТЬ ДРУГИМ

При обсуждении предпринимательских идей попросите ребенка выбрать, куда бы он мог пожертвовать часть своего дохода. Донесите до него

Сарыжаз ауылы

мысль, что все крупные предприятия помогают улучшить жизнь других людей.

Вам бы хотелось, чтобы ваши дети были успешны и независимы? Ну конечно! Предпринимательский образ мышления позволяет им не перекладывать ответственность за свой успех на чужие плечи, что впоследствии ведет к формированию гармоничной личности и будущего лидера.

9. РАЗВИВАЙТЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ЖИЛКУ

В следующий раз, когда ребенок попросит у вас денег на игрушку, предложите ему подумать о том, как можно заработать эти деньги с помощью бизнеса. Это научит их мыслить творчески и разовьет предпринимательскую жилку.

Предпринимательство учит детей подходить к проблеме нестандартно, разрабатывать уникальные решения и вести за собой других. Благодаря этому, дети уже в раннем возрасте становятся лидерами, что впоследствии

поможет им получать больший доход, расширять свои возможности и сохранять уверенность в себе.

10. РАЗВИВАЙТЕ ОРГАНИЗАТОРСКИЕ СПОСОБНОСТИ

Дайте детям возможность вовлечь сверстников в какую-либо деятельность, например, в спортивные игры, книжные клубы, занятия музыкой или небольшие бизнес-проекты. Предложите им произносить речи на семейных ужинах и праздниках, чтобы таким образом они набирались опыта публичных выступлений.

Надеюсь, советы как научить детей предпринимательству оказались вам полезны.

Источник: <http://www.poznaysebia.com>

**Жасөспірімдерге
өзі жетістікке
жете алатын
дұрыс бағытты
табу қиын болуы
мүмкін. Шын
мәнінде оның
жолы әлдеқайда
жеңіл. Төменде
көрсетілген
ережелерді ұстану
арқылы бұған
көз жеткізуге
әбден болады.**

ӘР БАЛАНЫҢ БІЛУІ ҚАЖЕТ 13 ЕРЕЖЕ

1 Білімсіз болу өмірді қиындатады

Қазіргі заманда білімсіз, аңғал адамдардың алданып қалуы әбден мүмкін. Экономика, тарих, психология сынды салаларда ешқандай хабары жоқ азаматтар алдамшы пікір мен істің арбауына тез ілігеді. Бұған жол бергін келмесе, өзінді-өзін жетілдірумен айналысқаның жөн. Мектеп бағдарламасына қосымша үнемі жаңа ақпараттармен, жаңалықтармен танысып отыру әдетін қалыптастыр.

2 Ақиқаттың көзі – кітапта

Барынша көп кітап оқуға тырыс. Мұндай әдет сауатты жазуға, өмірлік тәжірибе алуға, жаңа идеяларды табуға, есте

сақтау қабілетінді жетілдіруге көмектеседі.

3 Айналадағы адамдармен қарым- қатынас орнату маңызды

Кез келген адаммен жылдам әрі жеңіл тіл табыса алатын адамға өмірдің қиындықтарына төтеп беру әлдеқайда оңай болады.

4 Өзіне сенімді бола біл

Өз мүмкіндіктеріне сенбеу, бойындағы талап пен талантты бағаламау, оны ары қарай дамытпау – болашақта кезігер мәселелердің бастауы болып табылады.

Өзіне деген қарым-қатынас қандай болса, өзгелердің де сен туралы ойы сондай болады.

5 Ересек адамдар өз тәжірибесімен болісе алады

Егер сені қандай да мәселе мазаласа, әрқашан арқа сүйей алатын адамдардың барын ұмытпа. Жанында жүрген ата-аналарын, ата-әжелерін, туысқандарын, ұстаздарын бай өмірлік тәжірибесі арқасында саған қажетті кеңесті бере алады.

6 Жетістікке жеткен адамдардан үлгі ал

Саған қызықты салада жетістікке жеткен адамдарға көре алмаушылық

ӨЗІН-ӨЗІ ДАМЫТУ

танымпа. Оның орнына олардың қалай жетістікке жеткеніне назар аударып, өзіне пайдалы дүниелерді ашуға тырыс. Жетістіктің сыры неде екендігін сұраудан ешқашан ұялма.

7 Ең батыл идеяларды қазірден бастап іске асыр

Уақыт өткен сайын сені түрлі ойлар мазалап, қоршаған ортаның пікірі маңызды бола түседі. Сондықтан қандай идея болмасын, оларды қазірден бастап іске асыра бастаған жөн.

8 Тәжірибе – бәрінен де маңызды

Егер сенің артық қаржың бен уақытың болса, өзіннің дамуына ықпал ететін түрлі секциялар мен курстарға жазыл. Жаңа біліктіліктер жаңа заттарға қарағанда пайдалы болады.

9 Дұрыс ұйқы

Әр күнін сәтті болсын десең, өзінді сергек сезіну керек. Уақытында ұйықтап, уақытында тұру денінің саулығына аса қажет.

10 Барлығын есте сақтау үшін

Күнделікті атқару керек жұмыстарды, кездесулер мен іс-шараларды үнемі күнделікке немесе дәптерге жазып отырған дұрыс. Себебі, барлығын есте сақтай беру мүмкін емес.

11 Өмірлік мақсатыңды анықтап ал

Өзіннің мақсаттарынды анықтап алу керек. Мақсатсыз өмірін бос өтуі мүмкін.

12 Барлығынан көсіңқы маман болу мүмкін емес

Көп нәрсені жасай алу, әрине, қажет қасиет. Бірақ бір істі егжей-тегжейлі білген абзал. Ненің шынымен маңызды, ал ненің тек қызығушылық екенін ажырата білу керек.

13 Өзгерістерді өзіннен баста

Адамдарды өзгертуге тырысу – уақытты босқа кетірумен тең. Оның орнына өзінді жақсы жағына өзгертуге тырыс. Сол кезде өмірге, қоршаған ортана деген көзқарас та басқаша болады.

Дереккөз: <http://www.poznaysebia.com>

30 ПОЛЕЗНЫХ ПРИВЫЧЕК

У каждого человека есть привычки – действия, которые в результате повторений со временем стали выполняться машинально. Привычки оказывают сильное влияние на самочувствие, настроение, здоровье. Они могут быть как хорошими, так и плохими. Для того, чтобы изменить жизнь в лучшую сторону, нужно стараться формировать больше полезных привычек и искоренять по возможности вредные.

В статье приведены действия, которые со временем могут стать полезными привычками.

1 Спите не менее 7–8 часов. Раньше ложитесь и раньше вставайте и делайте это в одно и то же время.

2 Сразу после подъема чистите зубы и язык, выпивайте стакан теплой чистой воды (можно добавлять лимонный сок) и принимайте контрастный душ.

3 По утрам делайте зарядку.

4 Выполняйте физические упражнения (отжимания,

приседания, упражнения на пресс), занимайтесь спортом.

5 Не курите и постарайтесь снизить количество употребляемого алкоголя.

6 Правильно питайтесь, ешьте небольшими порциями в одно и то же время 4 — 5 раз в день. В рацион добавьте больше фруктов, овощей, злаков, орехов. Ежедневно употребляйте в пищу кисломолочные продукты (молоко, кефир, йогурт без добавок, творог), пейте свежевыжатые соки. Не ешьте перед сном.

7 Пейте много чистой и негазированной воды. Лучше уменьшить

употребление кофе, сахара, а черный чай заменить зеленым.

8 Старайтесь постоянно узнавать что-то новое, учиться чему-либо непривычному для себя. Ежедневно читайте книги, хотя бы по 30 минут в день. Слушайте аудиокниги, смотрите полезные видеоролики, фильмы. Важные мысли из каждой книги записывайте в блокнот.

9 Учите стихотворения, читайте классическую литературу, играйте в шахматы, изучайте иностранный язык — тренируйте мозг.

10 Следите за своими мыслями, думайте позитивно. Не злитесь

САМОРАЗВИТИЕ

и не сквернословьте, будьте доброжелательны, пунктуальны. Чаще улыбайтесь.

11 Не засиживайтесь дома перед компьютером.

12 Ходите больше пешком.

13 Ежедневно гуляйте на свежем воздухе.

14 Хотя бы в выходные позвольте себе развлекаться: выберите на природу, организуйте встречу с друзьями, познакомьтесь с новыми людьми, сходите в кино, театр, на экскурсию.

15 Занимайтесь йогой, научитесь выполнять дыхательные упражнения, научитесь расслабляться.

16 Периодически делайте гимнастику для глаз. Следите за осанкой.

17 Проходите раз в год общее медобследование.

18 Находите время для себя, делайте то, что нравится.

19 Используйте натуральную, качественную косметику.

20 Держите дом в чистоте и порядке, делайте влажную уборку. Ежедневно проветривайте помещение. Не копите ненужный хлам.

21 Записывайте свои доходы и расходы. Проанализируйте и постарайтесь сократить расходы. Откладывайте хотя бы небольшую сумму денег.

22 Всегда находите время для семьи, родных и близких. Звоните им, разговаривайте с ними, встречайтесь. Уделяйте внимание детям.

23 Следите за новостями. Важно знать и понимать, что происходит в обществе и в мире в целом. Хотя бы для того, чтобы поддержать разговор на любую тему.

24 Будьте активными, проявляйте инициативу.

25 Правильно расставляйте приоритеты.

26 Составьте список своих целей.

27 Записывайте свои интересные мысли и идеи, а также полезную информацию.

28 Начните вести личный дневник, отмечайте там свои достижения и успехи, пусть и небольшие пока.

29 Планируйте с вечера завтрашний день. В течение дня отслеживайте, что уже успели сделать из запланированного.

30 Умывайтесь перед сном. Каждый может добавить в этот список что-то свое.

Действия, описанные выше, необходимо выполнять ежедневно, однако не нужно стараться все их сразу ввести в свою жизнь. Достаточно выбрать несколько и выполнять их регулярно. Помните: если что-либо делать без отговорок и исключений, то это действие быстро превратится в привычку.

Источник: <http://www.poznaysebia.com>

Тарбағатай ауданы, Ақсуат ауылы

Чем отличается предприниматель от любого человека?

И если Вы подумали, что ничем, то, скорее всего, это неправильный ответ. Пока Вы не начали читать следующий абзац, у Вас еще есть возможность придумать пару вариантов. Успешный предприниматель – это тот, кто умеет достичь желаемого, обладает энтузиазмом, увлечен делом, коммуникабелен.

И если подумать, всего лишь незначительная часть людей может соответствовать этому определению, а, следовательно, и быть предпринимателями;

остальные просто используют ряд отговорок, чтобы не начинать свое дело:

- А вдруг ничего не выйдет?
- Нет денег у потенциальных клиентов.
- Налоговое органы задушат любую инициативу.
- В стране экономический кризис.
- Нет начального капитала.
- Есть опасность криминального давления.

А действительно ли это так? Ошибочное мнение порой решает судьбы людей. А почему бы в этот момент не задумать-

ся над тем, что есть люди, которые уже сейчас идут на оправданный риск; организуют собственную команду; выдерживают конкуренцию; реализуют новые идеи, и в итоге получают прибыль. Ведь главная цель бизнеса- получение прибыли.

Во многом по вышеперечисленным причинам предпринимательской деятельностью называют инициативную самостоятельную деятельность граждан и их объединений, осуществляемую на свой риск и под свою имущественную ответственность, направленную на получение прибыли.

Причины для основания своего собственного дела разнообразны. Одни хотят проявить свой предпринимательский талант (самостоятельность, неза-

О ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ

висимость), другие – осуществить свою собственную идею, третьи – избежать безработицы. А чего хотите Вы? Можете ли Вы ограничить часть своих свобод ради получения других?

Действительно, как и в любом деле, собственному бизнесу присущ ряд преимуществ и недостатков:

Преимущества:

Свобода и независимость в принятии решений.

Высокий доход.

Реализация творческих способностей.

Недостатки:

Большой риск.

Непостоянная величина дохода.

Необходимость привлечь собственные сбережения

Необходимость работать 6-7 дней в неделю по 10-15 часов

Усиливая преимущества и уменьшая недостатки, Вы реализуете Вашу главную цель-создать свое дело, получать прибыль и стать самостоятельными.

Основные шаги до старта фирмы

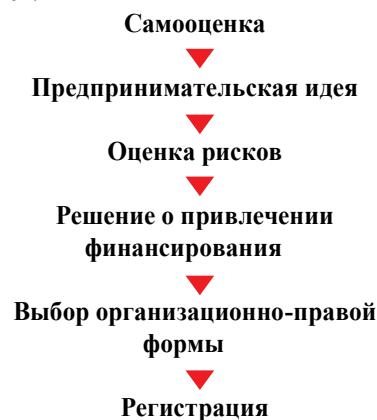
Если Вы уже практически приняли решение о развитии своей предпринимательской идеи, то это полдела. Поду-

Ұржар ауданы, Таскескен ауылы

именно – пройти ряд последовательных этапов:

майте- с чего необходимо начать, прежде чем, это идея обретет материальную форму.

Надеемся, что Вы уже четко представляете, что следует для этого сделать, а

Однако не следует забывать, что, став предпринимателем, Вы подвергаете себя влиянию трех “фронтов”- “Фронта низменных инстинктов”, “Фронта семьи” и “Фронта клиентов”:

Три “Фронта” предпринимателя

Фронт низменных инстинктов (внутреннее сопротивление, лень, собственные слабости)

Фронт клиентов (потребности и пожелания клиентов)

Фронт семьи (жена, дети, родители)

Эти три “Фронта” преодолимы, если Вы основательно подготовитесь, заблаговременно планируя свое дело. Преодолевая “Фронт низменных инстинктов” и не упуская из виду “Фронт семьи”, все силы Вы направите на “Фронт клиентов”, а клиенты, в конечном счете, принесут Вам прибыль, и Вы сможете удовлетворить и свои личные потребности, и потребности Вашей семьи.

При принятии решения о создании собственного дела Вы должны объективно оценить свои способности и возможности, а также преимущества и недостатки осуществления предпринимательской деятельности.

При выборе карьеры в бизнесе необходимо также провести четкий анализ личных качеств и внешних условий.

К характерным чертам предпринимателей можно отнести:

Личные предпосылки

- хорошее здоровье
- лидерство и общительность
- инициативность
- эмоциональная устойчивость
- уверенность в себе и в успехе своего дела
- гибкость и умение адаптироваться к изменениям и расширению своего дела
- Энергичность и упорство
- Способность и умение идти на риск
- немного случайности и везение

Специальные знания и умения

- образованность и знания
- определенная компетентность в которой Вы намереваетесь создать собственное дело
- торгово –коммерческие практические знания
- опыт в продаже-сбыты
- знание людей
- опыт в управлении
- персоналом

Внешние условия

- собственное имущественное положение
- семейное окружение
- торговой партнер
- партнер по бизнесу
- правовые рамочные условия (законодательство)
- временные предпосылки

Конечное, невозможно обладать всеми

Тарбағатай ауданы, Көкжыра ауылы

Ұржар ауданы, Қарақол ауылы

этимися качествами сразу, но нужно стремиться к их развитию. Вы должны для себя, насколько обладаете ими, чтобы вести собственное дело.

Одно дело- быть готовым к определенным трудностям, другое- внутренняя готовность и ориентация мировоззрения на создание собственного дела.

Почему это так важно? Для осознание человеком проблем, с которыми он обязательно столкнется в работе, будет очень полезно критически, максимально объективно расставить приоритеты в шкале своих ценностей. В результате пересмотра и перестройки этой шкалы, решимость заняться бизнесом может многократно возрасти.

Источник: Уроки бизнеса. Экспресс-курс предпринимательства. 2016 г.

ЖАСТАР ҮНІ

Бас редактор:
Дәурен БАБАМУРАТОВ

Шығарушы редактор:
Айгерим АБДРАШИТОВА

Беттеуші-дизайнер:
Құралбек АМАНТАЙҰЛЫ

Мекен-жайымыз:
**Алматы қаласы,
Абай даңғылы 52 В,
529 кеңсе
www.arhar.kz**

Байланыс телефоны:
+7 (727) 393 13 34

Меншік иесі – «Жастар үні» ЖҚБ

Журнал айына 1 рет шығады

Журнал ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігінде 01.06.2012 ж. тіркеліп №12798-Ж кәулігі берілген.

Журналда жарияланған мақалалардың электронды нұсқасын www.arhar.kz сайтынан оқып, пікір білдірсеңіз болады.

Таралымы 1 000 дана

Журнал бетінде жарияланған материалдардың көзқарасы мен фактілердің нақтылығы үшін редакция жауап бермейді.

Журнал Print House Gerona баспаханасында басылды, Алматы қаласы, Сәтпаев көш., 30а/3 124-кеңсе

Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары
бойынша Өкілетті Институтпен серіктестік негізінде
ҚР Дін және азаматтық қоғам министрлігінің қолдауымен
«Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ

Қазақстан Республикасының
Дін Істері және
Азаматтық Қоғам министрлігі

ЖАСТАР ҮНІ
ЖАСТАР ҚОҒАМДЫҚ БІРЛЕСТІГІ

CISIC
Civil Initiatives Support Center

«БАЛАЛАР және КӘСІПКЕРЛІК» жобасы

2017

#cisc #cisckz #жастарүні
#балаларжәнекәсіпкерлік2017
#детиипредпринимательство2017